Анджей Сапковський

Дорога, з якої нема вороття

З польської переклала Ореста Ткачук

I

Птах із строкатим пір'ячком, який сидів на плечі Вісенни, заскрекотав, затріпотів крильцями, знявся й полинув у гущавину. Вісенна притримала коня, хвилю прислухалась, потім обережно рушила лісовою стежкою.

Здавалось, той чоловік спить. Він сидів, спершись плечима на стовп посеред роздоріжжя. Під'їхавши ближче, Вісенна побачила: його очі розплющені. Те, що він поранений, вона вгледіла ще раніше. Нашвидкуруч накладена пов'язка, що завивала ліве плече і рамено, просякла кров'ю, яка ще не встигла зчорніти.

— Вітаю тебе, юначе, — мовив поранений, випльовуючи довгу стеблину. — Куди прямуєш, якщо можна спитати?

Вісенні не сподобалось оте "юначе". Вона відкинула каптур з голови.

— Спитати можна, — відповіла, — але належало б пояснити свою цікавість.

— Вибачте, пані, — промовив чоловік, мружачи очі. — Ви ж бо вбрані в чоловічий одяг. А щодо цікавості, то пояснити її дуже легко. Це роздоріжжя незвичайне. Спіткала мене тут цікава пригода…

— Бачу, — перебила Вісенна, дивлячись на нерухоме, неприродно зігнуте тіло, що лежало ледь прикидане землею не далі як за десять кроків від стовпа.

Чоловік простежив очима за її поглядом. Потім їхні очі зустрілися. Вісенна, вдаючи, що відгортає волосся з чола, торкнулась діадеми, схованої під пов'язкою зі шкіри вужа.

— Атож, — мовив поранений спокійно. — Там лежить небіжчик. Бистрі у вас очі. Певно, вважаєте мене за розбійника? Правда ж?

— Ні, не правда, — сказала Вісенна, не віднімаючи руки від діадеми.

— А... — затнувся чоловік. — Так. От бачите...

— Твоя рана кривавиться.

— Більшість ран має таку дивну властивість, — усміхнувся поранений. У нього були гарні зуби.

— Під пов'язкою, що накладена однією рукою, рана буде довго кровоточити.

— Невже ви схочете зробити мені ласку своєю допомогою?

Вісенна скочила з коня, проколюючи каблуком м'яку землю.

— Мене звуть Вісенна, — сказала вона. — Я не звикла нікому робити ласку. Крім того, мені не до вподоби, коли хтось звертається до мене на ви. Я огляну твою рану. Можеш встати?

— Можу. А чи мушу?

— Ні.

— Вісенна, — сказав чоловік, злегка підводячись, щоб їй легше було розмотати полотно. — Гарне ім'я. Тобі вже хтось говорив, що у тебе гарне волосся? Той колір називають мідним. Правда?

— Ні. Рудим.

— Ага. Коли ти докінчиш це лікувальне діло, я подарую тобі букет люпину, того, що росте в рові. А під час лікування розкажу тобі — просто так, щоб пробавити час, — що зі мною сталося. Розумієш, прийшов я тією самою дорогою, що й ти. Дивлюсь, стоїть на роздоріжжі стовп. О, саме цей. До стовпа прибита дошка. Болить.

— Більшість ран має таку дивну властивість. — Вісенна одірвала останній шар полотна, зовсім не намагаючись бути ніжною.

— О, дійсно, я забув. То про що це я… Ах, так. Підходжу, дивлюсь — на дошці напис. Страшенно коструватий. Я знав колись лучника, який, коли мочився, умів виписувати на снігу кращі літери, ніж ті, на цій дошці. Читаю… А це що таке, моя панно? Що то за камінчик? Сили небесні! Такого я не сподівався.

Вісенна повільно провела гематитом уздовж рани. Кровотеча враз припинилась. Заплющивши очі, вона схопила обіруч плече чоловіка, міцно стуляючи краї рани. Забрала руки — тіло зрослося, залишаючи потовщення і ясно-червоний рубець.

Чоловік мовчав, уважно приглядаючись. Потім обережно зігнув плече, розігнув, розтер рубець, покрутив головою. Натяг скривавлене шмаття сорочки і каптан, встав, підняв із землі пояс із мечем, калиткою і фляжкою, що защіпався на пряжку у формі голови дракона.

— Ось що називається мати щастя, — сказав він, не зводячи очей з Вісенни. — Доля послала мені цілительку в глухій пущі, у володіннях Іни і Яруги, де легше зустріти вовкулаку або, ще гірше, п'яного дроворуба. То як бути з платою за лікування? Тимчасово я страждаю на відсутність готівки. Може, вистачить букет люпину?

Вісенна зігнорувала питання, підійшла до стовпа, задерла голову — дошка була прибита на рівні зору чоловіка.

— "Ти, хто надійдеш із заходу, — прочитала вголос, — ліворуч підеш — повернешся. Праворуч підеш — повернешся. Прямо підеш — не вернешся". Дурниці.

— Я саме так і подумав, — погодився чоловік, обтрушуючи з коліна глицю. — Я знаю ці околиці. Прямо, тобто на схід, дорога веде по перевалу Кламат, на купецький тракт. І чого б то звідти можна не вернутись? Чи тому, що там є гарні дівчата, яким кортить вийти заміж? Дешева горілка? Вільна посада бургомістра?

— Говориш не по суті, Коріне.

Чоловік здивовано роззявив рота.

— Звідки ти знаєш, що мене звати Корін?

— Ти сам мені це сказав хвилину тому. Розповідай далі.

— Сказав? — чоловік глянув на неї підозріло. — Справді? Ну, може... На чому я закінчив? Ага. Отож читаю я і дивуюся, що за йолоп придумав той напис. Раптом чую: хтось белькоче і мурчить за моїми плечима. Оглядаюся — бабусенька — сивенька, згорблена, з куштуриком. Питаю чемно, що з нею. Бона мурмоче: "Голодна я, доблесний лицарю, з самого світання на зуб не було чого взяти". Тут я здогадуюсь: має бабуленька лиш одного зуба. Зворушився я, як останній дурень, тож виймаю з сакви

шматок хліба, піввудженого ляща, що дістав я його від рибалок над Яругою, даю старенькій. Вона сідає, мамляє, муркоче, випльовує кістки. А я далі роздивляюсь той дивний дороговказ. Нараз бабуся й каже: "Добрий лицарю, порятував ти мене, то й нагорода тебе не мине". Хотів я їй відповісти, куди вона собі може запхати свою нагороду, а бабка й каже: "Підійди ближче, маю щось тобі на вухо сказати, важливу таємницю відкрити, як багатьох людей від лиха врятувати, славу знайти і багатство".

Вісенна зітхнула і сіла біля пораненого. Подобався він їй — високий, ясноволосий, з продовгуватим обличчям і підборіддям, що чітко виступало. Не смердів, як ті чоловіки, що їх доводилося зустрічати. Вона прогнала набридливу думку, що вже занадто довго блукає самотньо лісами й дорогами. А чоловік провадив:

— Ха, подумав я собі, все як у тій казці. Якщо бабка не слабує на склероз, якщо всі клепки у неї на місці, то, може, і буде з того зиск для бідного вояка. Схиляюся, наставляю вухо, як останній дурень. Ну і якби не моя миттєва реакція, дістав би я в саму горлянку. Відскочив я, кров бризкає мені з плеча, як з фонтану в палаці, а бабка суне до мене з ножем, виючи, пирскаючи і плюючись. Я й далі не вважав, що справа поважна. Пішов я на неї впритул, щоб позбавити переваги, і чую, що то ніяка не бабка. Груди тверді, як кремінь.

Корін зиркнув у бік Вісенни, щоб переконатись, чи вона не червоніє. Вісенна слухала з чемним виразом зацікавленості на обличчі.

— Про що це я... Ага. Думав, звалю я її з ніг і роззброю, але ж де там. Сильна, як рись. Чую, за хвилю вирве свою руку з ножем. Що було робити? Відіпхнув я її, хап за меч... Наштрикнулась сама.

Вісенна сиділа мовчазно, тримаючи руку біля чола, ніби в задумі потираючи пов'язку зі шкіри вужа.

— Вісенно! Кажу, як було. Знаю, що то жінка, але пропади я пропадом, якщо це нормальна жінка. Як тільки вона впала, то зразу змінилася. Помолодшала.

— Ілюзія, — сказала Вісенна в задумі.

— Тобто що?

— Нічого. — Вісенна підвелась і підійшла до трупа, що лежав у папороті.

— Ти тільки глянь. — Корін зупинився поряд. — Баба, як статуя у фонтані палацу. А була ж згорблена й поморщена, наче зад столітньої корови. Хай мене...

— Коріне, — перебила Вісенна, — міцні в тебе нерви?

— Га? А до чого тут мої нерви? Звичайно, якщо це тебе цікавить, то не нарікаю.

Вісенна зняла пов'язку з чола. Камінь в діадемі заяскрів молочним блиском. Вона стала над останками, витягла руки, заплющила очі. Корін придивлявся з напіввідкритим ротом. Вісенна схилила голову, шепотіла щось, чого він не розумів.

— Греальгхане! — крикнула вона раптом.

Папороть зненацька зашелестіла. Корін відскочив, дістаючи меча, і завмер у оборонній позиції. Тіло заворушилося.

— Греальгхане! Кажи!

— А-а-а-а-а! — розлігся з папороті, наростаючи, хрипкий вереск. Труп вигнувся дугою, доторкаючись до землі п'ятами й тім'ям. Вереск стих, його змінило горлове белькотання, уривчасті стогони й крики, які ставали розбірливіші, але зрозуміти слова було годі. Корін відчув на плечах струмочок поту, що повз, наче гусінь. Стискаючи кулаки, щоб стримати нервове дрижання плечей, усією силою волі він боровся з нездоланним бажанням утекти в глиб лісу.

— Огкгкгк…ннн…нгарр… — пробелькотів труп, деручи нігтями землю, булькаючи кривавими бульбашками, що лопались на губах. — Нгрр… еегггг…

— Кажи!

Із простягнутих долонь Вісенни сочився мутнуватий струмінь світла, в якому вирувала і клубочилась пилюка. З папороті злітали вгору сухі листки і стебла. Труп захлинувся, зацмокав і раптом проказав цілком виразно:

— …перехрестях шість миль від ключа в полудень найпізніше. Поо… Посилав. Круга. Хлопця. Спра…ге…..азав. Наказав.

— Хто?! — крикнула Вісенна. — Хто наказав?! Говори!

— Ффф…пгг…генал. Всі листи амулети. Перс…стені.

— Кажи!

— …ревалу. Кощій. Ге…нал. Забрати листи. Пергаменти. Прийде з маааааа! Йеееееееееее! Ниииииии!

Белькотливий голос завібрував, перейшов у страхітливий вереск. Корін не витримав, кинув меча, заплющив очі і притис долоні до вух.

Стояв так, доки відчув на плечі чийсь дотик. Здригнувся — сильно, цілим тілом.

— Вже по всьому, — сказала Вісенна, стираючи піт із чола. — Я ж питала, як у тебе з нервами.

— Що за день, — простогнав Корін. Він підняв меча, заховав його до піхов, намагаючись не дивитись у бік уже нерухомого тіла. — Вісенно!

— Слухаю.

— Ходімо звідси. Якнайдалі з цього місця.

II

Вони їхали разом на Вісеннинім коні лісовим путівцем, зарослим і вибоїстим. Вона спереду, в сідлі, Корін без сідла позаду, обіймаючи її за талію. Вісенна давно вже звикла без ніяковіння тішитись дрібними приємностями, які часом дарувала їй доля, тому з задоволенням спирала свої плечі на груди чоловіка. Обоє мовчали.

— Вісенно? — Корін відважився перший, коли минула приблизно година.

— Слухаю.

— Ти не тільки цілителька. Ти з Круга?

— Так.

— Судячи з того… показу, Майстер.

— Так.

Корін відпустив її талію і притримався за луку сідла. Вісенна гнівно примружила очі. Звичайно, він не помітив цього.

— Вісенно?

— Слухаю.

— Ти зрозуміла щось із того, що та… що оте говорило?

— Небагато.

І знову мовчали. Строкатий птах, пролітаючи над ними серед листя, голосно заскрекотав.

— Вісенно?

— Коріне, зроби мені приємність.

— Га?

— Перестань молоти язиком. Я хочу подумати.

Путівець вивів їх стрімко вниз, у яр, у річище мілкого потоку, що ліниво котився поміж валунів та чорних пнів серед пронизливого запаху м'яти і кропиви. Кінь ковзався на камінні, покритому осадом глини й намулу. Корін, щоб не впасти, знову обхопив талію Вісенни. Він відігнав набридливу думку, що задовго вже блукає самотньо лісами й дорогами.

III

Хутір, солом'яний, дерев'яний і брудний, наче присів серед кривих плотів; він, як часто буває, мав лише одну вулицю й тулився до схилу гори, що височіла над трактом. Коли вони під'їхали, собаки зчинили

гвалт. Кінь Вісенни спокійно ступав серединою дороги, не звертаючи уваги на в'їдливих собацюр, що тягли запінені морди до його сухожилків.

Спочатку вони не бачили ані душі. Потім з-за плоту, з стежок, що вели на критий тік, з'явились селяни — підходили повільно, босі й похмурі. Несли вила, палиці, ціпи. Один схилився, підняв камінь.

Вісенна зупинила коня. Зняла руку вгору — Корін помітив, що в долоні вона тримає маленький золотий ножик у формі серпа.

— Я цілителька, — сказала дівчина зручно й виразно, хоч зовсім не голосно.

Селяни опустили зброю, перешіптуючись та переглядаючись. Їх ставало щораз більше. Кілька тих, що стояли ближче, зняли шапки.

— Як зоветься це село?

— Ключ, — долинуло з тиші по хвилі мовчання.

— Хто старший над вами?

— Топін, вельможна пані. Он там його хатина.

Крізь гурт селян протиснулась жінка з немовлям на руках.

— Пані… — схлипнула вона, торкаючись несміливо коліна Вісенни. — Дочка… Аж горить від пропасниці…

Вісенна скочила з сідла, доторкнулась до голівки дитини, заплющила очі.

— Завтра одужає. Не закутуй її так тепло.

— Дякую, вельможна… Хай тобі стократ…

Топін, старший на хуторі, був уже на подвір'ї. Не знав, що робити з вилами, які тримав напоготові. Врешті згорнув ними зі сходів курячий послід.

— Вибачте, — мовив, відставляючи вила під стіну хатини, — пані. І ви, вельможний пане. Часи непевні такі… Прошу до хати. На гостину запрошую.

Вони зайшли.

Топінова жінка, тягаючи за собою двійко солом'яноволосих дівчаток, які причепилися до її спідниці, подала яєчню, хліб і кисле молоко, після чого зникла в коморі. Вісенна, на відміну від Коріна, їла мало, сиділа нахмурена й тиха. Топін блимав очима, чухався й балакав.

— Час непевний. Дуже непевний. Біда нам, вельможні. Ми вівці на руно годуєм, на продаж те руно, а нині купців нема, то й вибиваємо отари, рунні вівці забиваємо, щоб було що в горнець покласти. Давніш купці по яшму, по камінь зелений ходили в Амель, через перевал, там і копальні є. Там і яшму добувають. А як ішли купці, то й руно брали, платили, різне добро зоставляли. Нема нині купців. Навіть солі нема, що вб'єм, за три дні з'їсти мусим.

— Оминають вас купецькі валки? Чому? — Вісенна в задумі раз по раз торкалася пов'язки на чолі.

— А от і минають, — буркнув Топін. — Дорога до Амеля закрита, на перевалі розсівся проклятий Кощій, живої душі не пропустить. То як купцям іти? На смерть?

— Кощій? А що це таке — Кощій?

— Та хіба ж я знаю? Кощій, кажуть, людожер. На перевалі сидить.

— І не пропускає валки?

Топін розглянувся по хаті.

— Деякі лишень. Кажуть, свої пускає.

Вісенна насупила брови.

— Як то — свої?

— Атож, свої,— пробурмотів Топін і зблід. — А людям з Амеля ще гірше, як нам. Нас хоча бір дещо поживить. А ті ж на голій скелі сидять, та й те лиш мають, що їм Кощієві за яшму продадуть. Жорстоко, по-розбійницьки за кожне добро платити змушують, але що тим з Амеля робити? Адже яшми вони їсти не будуть.

— Які це "Кощієві"? Люди?

— Люди, і врани, та й інші. Здирники то, пані. Вони в Амель возять те, що з нас позбирають, там на яшму і камінь зелений міняють. А в нас силою беруть. По селах, бувало, грабували, гвалтували дівок, а як опирався хто — мордували, вбивали, людей з димом пускали. Розбійники. Кощієві.

— Скільки їх? — спитав Корін.

— Хто ж би їх, вельмишановний пане, лічив? Бороняться села, разом тримаються. А що з того, коли вночі налетять, підпалять. Краще вже зразу їм дати, чого хочуть. Бо кажуть…

Топін зблід ще більше, весь задрижав.

— Що кажуть, Топіне?

— Кажуть, що Кощій, як його розлютити, злізе з перевалу і піде до нас, у долини.

Вісенна рвучко встала. Обличчя у неї наче змінилось. Коріна пройняв дрож.

— Топіне, — мовила чаклунка, — де тут найближча кузня? Кінь мій згубив підкову дорогою.

— За хутором, далі, під лісом. Там кузня є і стайня.

— Добре. Тепер іди і попитай, де хто хворий чи поранений.

— Хай дяка вам буде, вельможна добродійко.

— Вісенно, — промовив Корін, як тільки за Топіном зачинились двері. Друїдка обернулась, глянула на нього. — У твого коня всі підкови добрі.

Вісенна мовчала.

— Яшма — це, звичайно, яспіс, а зелений камінь — то ядеїт, що ним славляться копальні в Амелі, — продовжував Корін. — А до Амеля можна дійти тільки через Кламат, через перевал. Дорогою, з якої нема вороття. Що говорила небіжчиця на роздоріжжі? Чому хотіла мене вбити?

Вісенна не відповіла.

— Нічого не кажеш? Ну то й що? І так усе починає гарно прояснюватись. Бабулька з роздоріжжя чекала на когось, хто

затримається перед дурним написом, що забороняє далі шлях на схід. То було перше випробування — чи прибулий уміє читати. Потім бабка впевнюється: хто ж, як не добрий самаритянин з Круга Друїдів, допоможе бідній старенькій? Кожний інший, голову кладу до пня, відібрав би в неї ще й кийочок. Хитра бабця винюхує далі: починає гнути байки про бідних людей у нещасті, які потребують допомоги. Подорожній, замість пригостити її копняком та лайливим словом, як учинив би звичайний, сірий мешканець тих околиць, слухає уважно. Так, думає бабця, то він. Друїд, що йде розправитись із бандою, яка грабує околицю. А що, понад всілякі сумніви, сама вона наслана тою бандою, то видобуває ножа. Ха! Вісенно, чи ж я не мудрий?

Вісенна не відповіла. Стояла, повернувши голову в бік вікна. Бачила (напівпрозорі оболонки з риб'ячих пухирів на вікнах не застували її зору) строкатого птаха, що сидів на вишні.

— Вісенно?

— Слухаю, Коріне.

— Що це таке Кощій?

— Коріне, — сказала гостро Вісенна, повертаючись до нього. — Чого ти втручаєшся до чужих справ?

— Послухай, — Корін анітрохи не збентежився її тоном. — Я вже замішаний у твої, як кажеш, справи. Так вийшло, що хотіли мене зарізати замість тебе.

— Випадково.

— Я думав, що чарівники не вірять у випадки, тільки в магічне притяжіння, сплетіння подій і таке інше. Глянь лишень, Вісенно, що робиться: їдемо на одному коні. То давай зробим — хоч для сміху, — щоб

тривало так далі. Пропоную тобі допомогу у твоїй справі, про мету якої здогадуюсь. Відмову я зрозумію як вияв пихи. Казали мені, що ви, з Круга, ставитеся з погордою до звичайних смертних.

— Це брехня.

— Значить, усе чудово. — Корін показав в усмішці зуби. — А тому не будемо гайнувати часу. Їдьмо до кузні.

IV

Микула міцніше схопив прут обценьками і обернув його в жарі.

— Дми, Чопе, — наказав він челядникові.

Той завис на важелі міха. Його товстощоке обличчя блищало від поту. Незважаючи на широко відчинені двері, в кузні було нестерпно жарко. Микула перекинув прут на ковадло, кількома сильними ударами молота розплющив кінець.

Стельмах Радим, що сидів на необтесанім березовім пеньку, також пітнів. Розщепив сукман і витяг сорочку зі штанів.

— Добре вам казати, Микуло, — сказав, — вам бійка не новина. Кожний те знає, що не ціле життя ви в кузні кували. Давніш ви лоби товкли, не залізо.

— Ну то й тішитись ви повинні, що в громаді такого маєте, — сказав коваль. — Вдруге кажу вам, що більш не буду отим у пояс кланятись. Ні робити на них не буду. Не підете зі мною — почну сам або з такими, що кров, не водицю в жилах мають. У лісах скриємось, будем їх по одному забивати, як котрого надибаєм. Скільки їх? Тридцятеро? Чи, може, й того менше. А сіл із тієї сторони перевалу скільки? Хлопців сильних? Дми, Чопе!

— Адже дму!

— Живіше!

Молот дзвенів на ковадлі, ритмічно, майже мелодійно. Чоп дув у міхи. Радим висякався пальцями, витер долоню об халяву.

— Добре вам балакати, — повторив, — а скільки з Ключа піде?

Коваль опустив меч. Мовчав.

— Так я й думав, — мовив стельмах. — Ніхто не піде.

— Ключ — село мале. Ви мали довідатись у Порозі і в Качані.

— Атож, я дізнався. Казав же вам, як справи. Без вояків з Майєни люди не рушать. Дехто каже так: що нам оті врани, боболаки, їх на вила можем за одним махом взяти, але що робити, коли Кощій на нас піде? До бору тікати? А пожитки, халупи? На плечі не візьмем. А на Кощія — нам не сила, це ви знаєте.

— Звідки маю те знати?!! Чи ж бачив його хтось? — крикнув коваль. — Може, зовсім нема ніякого Кощія? Тільки страху хочуть вам, простакам, під зад нагнати. Бачив його хтось?

— Не городіть дурниць, Микуло, — Радим похилив голову. — Самі знаєте, що з купцями ходили для охорони не прості забіяки, обвішані залізом, — справжні різуни. А вернувся хтось із перевалу? Ні, Микуло. Треба чекати, кажу вам. Дасть комес з Майєни допомогу, тоді інша річ.

Микула відставив молот, знову вклав прут у вогонь.

— Не прийде військо з Майєни, — сказав він понуро. — Побились панове між собою. Майєна з Разваном.

— За що?

— Та хіба зрозумієш, чого вельможні б'ються? По-моєму, з нудьги, злидні запрілі! — гаркнув коваль. — Лиш гляньте на нього, на комеса. За що ми йому, гадині, данину платим?

Вирвав прут із жару, аж сипонули іскри, махнув ним у повітрі. Чоп відскочив. Микула схопив молот, гепнув раз, другий, третій.

— Коли комес мого хлопця вигнав, я його до Круга тамтешнього послав, допомоги просити. До друїдів.

— До чаклунів? — спитав з недовірою стельмах. — Микуло?

— До них. Але хлопець ще не вернувся.

Радим похитав головою, встав, підтягнув штани.

— Не знаю, Микуло, не знаю. Не для моєї це голови. Але й так на одне й те саме виходить. Чекати треба. Кінчайте роботу, якраз ідуть, треба мені…

Перед кузнею, на подвір'ї, заіржав кінь.

Коваль завмер із молотом, піднесеним над ковадлом. Стельмах зацокотів зубами, зблід. Микула відчув, що йому дрижать руки, мимоволі витер їх об шкіряний фартух. Не допомогло. Ковтнув слину і рушив до виходу, де виразно вимальовувались постаті вершників. Радим і Чоп посунули за ним, тримаючись дуже близько, позаду. Виходячи, коваль опер прут на стовп біля дверей.

Побачив їх шестеро, всі верхи, в перешиванках, набиваних залізними плитками, в кольчугах, шкіряних шоломах із сталевими виступами для носа, що стриміли поміж рубіново-червоними очима, які займали половину обличчя. Прибулі сиділи на конях непорушно, мовби недбало. Микула, перебігаючи поглядом від одного до іншого, бачив їхню зброю — короткі списи з широким вістрям. Мечі з чудернацько викутим лезом. Бердиші.

Прямо перед входом до кузні стояло двоє. Високий вран із знаком сонця на шоломі, на сивому коні, прикритому зеленою попоною. І другий…

— Матінко, — шепнув Чоп за плечима коваля. І захлипав.

Другий вершник був людина. Мав на собі темно-зелений вранський плащ, але з-під дзьобуваного шолома дивились на них бліді, голубі — не червоні — очі. В очах тих крилося стільки байдужої, холодної жорстокості, що Микулу пройняв потворний, нудотливий страх, що вдирався з холодом у нутрощі, а потім сповзав мурашками до ніг. Тиша панувала й далі. Коваль чув дзижчання мух, що клубочились над купою гною за плотом.

Чоловік у шоломі з дзьобом промовив першим.

— Котрий із вас тут коваль?

Питання не мало сенсу: шкіряний фартух і статура Микули зраджували його з першого погляду. Коваль мовчав. Краєчком ока він побачив, що блідооокий подав знак одному з вранів. Той перехилився в сідлі і махнув навідліг гізармою, яку тримав посередині держака. Микула скорчився, мимоволі ховаючи голову в плечі. Однак удар не був призначений для нього. Лезо встромилося Чопові в шию і ввігналося навкіс, глибоко, ламаючи ключицю і хребці. Хлопець похилився плечима

на стіну кузні, заточився на стовп біля дверей і звалився на землю біля порогу.

— Я питав, хто тут коваль, — нагадав чоловік у дзьобуватім шоломі, не спускаючи очей з Микули. Долонею в рукавиці він торкав топір, привішений біля сідла. Два врани, що стояли далі, кресали вогонь, запалювали смолоскипи, роздавали іншим. Спокійно, без поспіху, ті оточували кузню, прикладали полум'я до стріхи. Радим не витримав. Затулив обличчя руками, заридав і рушив прямо, поміж двох коней. Коли він порівнявся з високим враном, той з розмаху встромив йому списа в живіт. Стельмах завив, упав, двічі зігнув і розпрямив ноги. Потім завмер.

— Ну і що, Микула, чи як тебе там? — проказав блідоокий. — Ти залишився сам. І нащо тобі це було? Людей бунтувати, за допомогою десь там посилати? Ти думав, не дізнаємось? Дурний ти. Є по селах і такі, що донесуть, лиш би нам догодити.

Стріха на кузні тріщала, стогнала, бухала брудним, жовтуватим димом, врешті гуркотнула, ревнула полум'ям, сипонула іскрами, гикнула потужним подихом жару.

— Твого челядника ми взяли, перестріли дорогою, куди ти його посилав. На того, що повинен прийти з Майєни, теж чекаємо, — продовжував чоловік в шоломі з дзьобом. — Так, Микуло. Запхав ти свого паршивого носа туди, куди не треба було його пхати. За це спіткає тебе зараз велика неприємність. Так собі думаю, що варто би тебе посадити на палю. Знайдеться тут на хазяйстві якась порядна паля? Або ще краще — підвісимо тебе за ноги на дверях стодоли й облупимо шкіру, як вугря.

— Добре, досить тих балачок, — мовив високий вран із сонцем на шоломі, кинувши свого смолоскипа у відчинені двері кузні. — Зараз збіжиться сюди ціле село. Кінчаймо з ним, забираймо коней зі стайні і

від'їжджаймо. Звідки то береться у вас, людей, отой потяг до катування, до тортур? Зрештою, непотрібних. Давай кінчати із ним.

Блідоокий не повернув голову в бік врана. Похилився в сідлі, посунув конем на коваля.

— Заходь, — сказав він. У його блідих очах тріпотіла радість убивці. — Заходь усередину. У мене нема часу, щоб випатрати тебе як слід. Але можу тебе принаймні засмажити.

Микула ступив крок назад. На плечах чув тягар палаючої кузні; там гриміли, падаючи, балки. Ще один крок. Він спіткнувся об тіло Чопа і об прут, який хлопець звалив, падаючи.

Прут.

Микула нахилився, блискавично схопив важке залізо і не розгинаючись, знизу, з усієї сили, яку додала йому ненависть, ввігнав прут прямо в груди блідоокого. Викуте, вістря прошило наскрізь кольчугу.

Коваль не чекав коли чоловік звалиться з коня. Він кинувся бігти навкіс через подвір'я. За ним вереск, стук копит. Добіг до дровітні, вчепився пальцями в клоницю, оперту під стіною, відразу ж, з півоберта, сліпо ударив. Удар влучив прямо в морду сивка в зеленій попоні. Кінь став дибки, звалюючи в пил подвір'я врана з сонцем на шоломі. Микула ухилився, короткий спис торохнув у стіну дровітні, задрижав, заколихався. Другий вран, готуючи меча, пришпорив коня, уникаючи удару клониці. Троє інших пробували напасти, з криками вимахуючи зброєю. Микула застогнав і, крутячи важезною палицею, оточив себе страхітливим колом-млином. Він влучив у щось, знову в коня, який заіржав і затанцював дибки. Вран якось у сідлі утримався.

Понад плотом, зі сторони лісу, пролетів розпростертий у стрибку кінь, налітаючи на сивка у зеленій попоні. Сивко сполошився, рвонув вуздечку, перекидаючи високого врана, що намагався його осідлати. Микула, не вірячи власним очам, побачив, що новий вершник роздвоюється на покруча в каптурі, який припав до кінської гриви, і на ясноволосого чоловіка з мечем, який сидів позаду.

Довгий, вузький клинок меча описав два півкола, блиснули дві блискавки. Двох вранів враз змело з сідел, вони повалились на землю в хмарі пилу. Третій, загнаний аж під дровітню, повернувся до дивної пари і дістав удар під бороду, якраз під сталевий нагрудник. Вістря меча зблиснуло, виглядаючи з потилиці. Ясноволосий зіслизнув з коня і перебіг подвір'я, відрізаючи високого врана від його коня. Вран добув меча.

П'ятий вран крутився посеред подвір'я, намагаючись опанувати коня, що танцював та косив очі на палаючу кузню. З піднесеним бердишем він хвилю роззирався, вагався. Врешті ревнув, ударив коня острогами і кинувся на покруча, що вчепився за кінську гриву. Микула побачив, як малюк відкидає каптур і зриває з чола пов'язку. І зрозумів, що то дівчина! Вона трусонула рудою гривою і крикнула щось незрозуміле, простягаючи долоню у бік врана. З її пальців бризнула тонка смужка світла, ясного, як ртуть. Вран вилетів з сідла, пролетів у повітрі дугою і звалився на пісок. Його одяг димів. Кінь, б'ючи землю всіма чотирма копитами, іржав, тряс головою.

Високий вран із сонцем на шоломі поволі задкував перед ясноволосим до палаючої кузні, згорблений, обидві руки — в правій меч — простягаючи перед собою. Ясноволосий ударив раз і вдруге. Меч врана відлетів убік, а він сам, головою вперед, завис на вістрі, що наскрізь прошивало його. Ясноволосий відступив, шарпнув, вирвав меча. Вран упав на коліна, зарився обличчям у землю.

Вершник, що його висадила з сідла блискавка рудоволосої, став навколішки і мацав у пошуках зброї. Микула отямився від здивування,

зробив два кроки, підніс угору клоницю і опустив на потилицю врана. Хряснула кістка.

— Це не потрібно, — почув біля себе. Дівчина в чоловічому вбранні була веснянкувата і зеленоока. На її чолі блищав дивний камінь.

— Пані вельможна, — заникувався коваль, тримаючи свою палицю, як гвардієць алебарду. — Кузня… Спалили. Хлопця убили, зарубали. І Радима. Зарубали, бандити… Пані…

Ясноволосий повернув ногою тіло високого врана, приглянувся до нього, тоді підійшов, ховаючи меча.

— Отже, Вісенно, — мовив, — тепер то я вже втрутився по-справжньому. Єдине, що мене непокоїть, чи порубав я тих, кого треба?

— Ти єси коваль Микула? — спитала Вісенна, знявши вгору обличчя.

— Я. А ви з Друїдського Круга, вельможні, будете? З Майєни?

Вісенна не відповіла. Вона дивилась на узлісся, на гурт людей, що бігли до них.

— То свої,— мовив коваль, — з Ключа.

V

— Поклали ми трьох! — гримів чорнобородий ватажок загону з Порога, потрясаючи косою, настромленою на сторчака. — Трьох, Микуло! За дівками на поля пригнались, і там ми їх… Один ледве здолав утекти, на коня скочив, сучий син.

Загін, згромадившись на поляні, всередині кола, утвореного вогнищами, які окропляли чорноту нічного неба іскрами, горлав, викрикав, вимахував зброєю. Микула зняв угору руки, заспокоював, бо хотів послухати, що скажуть інші.

— До нас учора звечора прискакало четверо, — мовив старий, худий, як тичка, староста з Качана. — Я думав, мені вже кінець. Певно, хтось доніс, що я змовлявся з вами, ковалю. Якраз я встиг вилізти на вишки в стодолі, драбину втягнув, вила в руки. Ходіть, кричу, сучі сини. Ну, хто з вас перший, кричу. Взялися вони стодолу палити, вже би й по мені було, але люди не витримали, пішли на них гурмою. Тамті на коней, якось пробились. Наших пару полягло, але одного з сідла змели.

— Живий? — спитав Микула. — Переказував я вам, щоб кого живим узяти.

— Еееe, — жахнувся тичкуватий. — Не встигли ми. Баби взяли окропу, прибігли перші…

— Я завше казав, що в Качані гарячі баби, — пробурчав коваль, чухаючи потилицю. — А того, що доносив?

— Знайшли, — коротко мовив худий, не вдаючись у подробиці.

— Добре. А зараз слухай, громадо. Де ті сидять, вже знаєм. На підгір'ї, коло вівчарських колиб, є ями в скелі. Там бусурмани засіли, і там їх дістанем. Сіна, хмизу візьмем на вози, викуримо їх, як борсуків. Дорогу завалим, не втечуть. Так з тим ото рицарем, що зветься Корін, я врадив. А мені, як знаєте, воювати не вперше. З воєводою Грозимом на вранів ходжав я в часи війни, ще до того, як у Ключі осів.

Тишу знов порушили бойові вигуки, але вони швидко стихли, стримані словом, спочатку тихим, непевним. Потім воно залунало голосніше. Врешті запала тиша.

Вісенна висунулась з-за плечей Микули, стала біля коваля. Зростом не сягала йому й до плеча. Натовп загомонів. Микула знову підняв обидві руки.

— Настав такий час, — закричав, — коли нема чого далі в таємниці крити те, що я за допомогою послав до друїдів з Круга, коли комес з Майєни відмовив нам у допомозі. Не новина для мене, що чимало хто з вас на це криво дивиться.

Натовп повільно замовкав, хоч і далі хвилювався, гомонів.

— Це пані Вісенна, — сказав Микула повільно, — з майєнського Круга. З допомогою до нас поспішила на перший поклик. Ті, що з Ключа, вже її знають, людей вона там лікувала, зціляла міццю своєю. Так, люди. Пані то маленька, але сила її велика. Понад розуміння наше ота міць, і страшна вона нам, але допомогою нам послужить!

Вісенна не промовила ні слова, не зробила жодного жесту до зібраних. Але скрита сила цієї малої, веснянкуватої чаклунки була неймовірна. Корін здивовано відчув, як сповнює його дивне піднесення, що тривога перед тим чимось, яке криється на перевалі, тривога перед невідомим, зникає, розсіюється, перестає існувати, стає зовсім не важливою доти, поки блищить сяючий камінь на чолі Вісенни.

— Як бачите, — продовжував Микула, — і на того Кощія спосіб знайдеться. Не самі ми йдемо, не беззбройні. Але насамперед розбійників мусим вибити.

— Микула правду каже! — ревнув бородач із Порога. — Що нам — чари не чари! На перевал, хлопці! На погибель слуг Кощієвих!

Юрба ревнула одноголосо, полум'я вогнищ зблиснуло на вістрях кіс, списів, сокир та вил.

Тим часом Корін відійшов на узлісся, знайшов казанок, завішений над вогнем, миску і ложку. Видряпав з дна казанка рештки пригорілої каші із шкварками. Сів, поклав миску на коліна. Їв поволі, випльовуючи луски з ячменю. Через деякий час відчув, що хтось біля нього стоїть.

— Сідай, Вісенно, — сказав із повним ротом.

Продовжував їсти, позираючи на її профіль, напівприкритий каскадом волосся, червоного, як кров, у вогняному світлі. Вісенна мовчала, задивившись у полум'я.

— Гей, Вісенно, чому ми сидимо, як два пустельники? — Корін відставив миску. — Я так не можу, відразу стає мені сумно і холодно. І куди вони сховали той самогон? Тільки що стояв тут дзбанок, дідько б його… Темно, як у…

Друїдка обернулась до нього. Її очі палали дивним, зеленкуватим блиском. Корін замовк.

— Так. Це правда, — сказав по хвилі він і кашлянув. — Я злодій. Найманець. Грабіжник. Я втрутився, бо люблю бійки, мені все одно, з ким битись. Знаю, яка ціна яспісу, ядеїту та інших каменів, що трапляються в шахтах Амелю. Хочу набити кишеню. І мені однаково, скільки тих людей завтра погине. Що ще ти хочеш знати? Сам скажу, надурно ти використовуєш ту блискітку, сховану під шкурою вужа. Я не збираюсь нічого таїти. Маєш рацію, не пасую я ні до тебе, ні до твоєї шляхетної справи. Це все. На добраніч. Я пішов спати.

Всупереч словам, він не встав. Схопив тільки гілку і штурхнув нею кілька разів палаючі головешки.

— Коріне, — тихо мовила Вісенна.

— Ну?

— Не йди.

Корін опустив голову. З березового поліна в багатті бухали голубуваті омахи полум'я. Він глянув на неї, але не зміг витримати погляду несамовито сяючих очей. Повернув голову назад до вогню.

— Не вимагай від себе забагато, — сказала Вісенна, закутуючись у плащ. — Так уже водиться, що все незвичайне, неприродне викликає страх. І відразу, огиду.

— Вісенно…

— Не перебивай мене. Так, Коріне, люди потребують нашої допомоги, вони за це вдячні, часто навіть щиро, але гребують нами, бояться нас, не дивляться нам у вічі, спльовують за плечима. Розумніші — як ти — бувають менш щирі. Ти не виняток, Коріне. Від багатьох я вже чула, що вони не настільки достойні, щоб сидіти зі мною біля одного вогнища. А трапляється, що то ми потребуємо допомоги тих… нормальних. Або їхньої присутності.

Корін мовчав.

— Знаю, — продовжувала Вісенна, — що тобі було б легше, якби в мене була сива борода до пояса і гачкуватий ніс. Тоді відраза до моєї особи не привела б до такої плутанини у твоїй голові. Так, Коріне, відраза. Та блискітка, яку я ношу на чолі, то халцедон — йому великою мірою я завдячую мої магічні можливості. Ти маєш рацію, за допомогою халцедону мені вдається читати деякі чіткіші думки. Твої чіткі аж занадто. Не вимагай, щоб я їх сприймала з приємністю. Я чаклунка, відьма, але, крім того, жінка. Я прийшла сюди, бо… бо хотіла тебе.

— Вісенно…

— Ні. Зараз уже не хочу.

Хвилину вони сиділи мовчки. Строкатий птах у глибині лісу, в темноті, на гілці дерева, тамував страх. У лісі водилися сови.

— З тією відразою, — озвався врешті Корін, — ти трохи перебрала міри. Мушу признатись, однак, що ти викликаєш в мені щось на зразок… неспокою. Не треба було показувати мені оте тоді, на роздоріжжі. Той труп, знаєш?

— Коріне, — мовила чаклунка спокійно, — коли ти біля кузні встромив меча у горло врана, мене мало не знудило прямо на гриву коня. Я ледве утрималась у сідлі. Та залишмо це. Закінчимо розмову, яка нікуди не веде.

— Гаразд, закінчимо, Вісенно.

Чаклунка щільніше окуталась плащем. Корін докинув у вогонь кілька трісок.

— Коріне.

— Ну?

— Я хотіла б, щоб ти не нехтував тим, скільки людей завтра загине. Людей і… і інших. Я розраховую на твою допомогу.

— Я допоможу тобі.

— Це ще не все. Залишиться перевал. Я мушу відкрити дорогу через Кламат.

Корін указав розжареним кінцем гілляки на інші вогнища і людей біля них, що лежали, спали чи тихо розмовляли.

— З нашим чудовим військом, — проказав, — нам нема чого тривожитися.

— Наше військо втече додому відразу після того, як я перестану отуманювати його чарами, — посміхнулася Вісенна. — А я не буду отуманювати. Не хочу, щоб котрийсь із них загинув у бою не за свою справу. А Кощій — то не їхня справа, а справа Круга. Я мушу йти сама на перевал.

— Ні. Сама ти не підеш, — сказав Корін. — Підемо туди разом. Я, Вісенно, змалечку знав, коли треба тікати, а коли ще ні. Знання це я удосконалював протягом років практично, і завдяки цьому сьогодні вважають мене сміливим. Я не маю наміру ризикувати репутацією. Не треба одурманювати мене чарами. Спочатку подивимось, як той Кощій виглядає. До речі, як вважаєш, що це таке, той Кощій?

Вісенна опустила голову.

— Боюсь, — прошепотіла вона, — що це смерть.

VI

Отих не вдалось заскочити зненацька в печерах. Вони чекали в сідлах, нерухомі, прямі, задивившись на шереги озброєних селян, що виходили з лісу. Вітер, шарпаючи їхні плащі, робив їх схожими на схудлих, хижих птахів з обскубаним пір'ям, грізних, таких, що будять осторогу і страх.

— Вісімнадцятеро, — полічив Корін, вставши в стременах. — Всі на конях. Шість коней в запасі. Один віз. Микуло!

Коваль швидко перешикував свій загін. Озброєні піками і списами, люди клякнули перед заростями, впираючи ратища в землю. Лучники вибрали позицію за деревами. Решта відступила в гущавину.

Один із вершників рушив у їхній бік, наблизився. Він зупинив коня, підняв руку над головою і щось крикнув.

— Хитрість, — промурмотів Микула, — знаю їх, сучих синів.

— А ми пересвідчимось, — сказав Корін, зіскакуючи з коня, — пішли.

Вони повільно підійшли до вершника, разом, удвох. Незабаром Корін помітив, що Вісенна йде за ними.

Вершник був боболак.

— Я буду говорити коротко, — крикнув він, не сходячи з коня. Його малі, блискучі очка мигтіли, напівприкриті шерстю, що поросла на обличчі. — Зараз я керую загоном, який ви там бачите. Дев'ятеро боболаків, п'ятеро людей, троє вранів, один ельф. Решта загинули. Між нами сталися непорозуміння. Наш колишній командир, воля якого привела нас сюди, лежить там, у печері, зв'язаний. Ви зробите з ним все, що захочете. А ми хочемо їхати геть.

— Дійсно, промова була коротка, — пирхнув Микула. — Ви хочете їхати геть. А ми хочемо з вас кишки випустити. І що ти на це скажеш?

Боболак блиснув гострими зубами, випрямляючи в сідлі свою маленьку постать.

— Думаєш, я йду на угоду зі страху перед вами, перед бандою вошивців у солом'яних капцях? Будь ласка, якщо хочете, ми проїдемось вам по животах. Це наше ремесло, чоловіче. Знаю, чим ми ризикуємо. Навіть якщо частина загине, решта проїде. Таке життя.

— Віз не проїде, — процідив Корін. — Таке життя.

— То вже наша турбота.

— Що на возі?

Боболак сплюнув через праве плече.

— Одна двадцята того, що зосталось у печері. І щоб усе було ясно — якщо скажете залишити воза, згоди не буде. Якщо ми маємо вийти з цієї катавасії без здобичі, то волієм з усвідомленням того, що не без бою. Ну, то як? Якщо маємо битись, то давайте зараз, поки сонечко не почне припікати.

— А ти сміливий, — сказав Микула.

— У нас в родині всі такі.

— Ми відпустимо вас, якщо здасте зброю.

Боболак сплюнув ще раз, на цей раз — через ліве плече.

— Не вийде, — буркнув коротко.

— Отут ти і впіймався, — засміявся Корін, — без зброї ви — сміття.

— А ти без зброї що? — спитав карлик байдужим голосом. — Королевич? Адже я бачу, що ти за ягода. Думаєш, я сліпий?

— Зі зброєю ви готові завтра вернутись, — проказав повільно Микула, — хоча б по решту того, що залишилось у печері, як кажеш. За ще більшою здобиччю.

Боболак вишкірив зуби.

— Була така думка. Але ми відкинули її після короткої суперечки.

— Цілком слушно, — мовила раптом Вісенна, висунувшись перед Коріном і ставши перед вершником. — Цілком слушно, що відкинули, Кеглю.

Коріну здалося, що вітер раптом став сильнішим, завив серед скель і трав, ударив холодом. Вісенна говорила далі не своїм, а якимсь металічним голосом:

— Кожен із вас, хто спробує сюди вернутись, умре. Я бачу це і пророкую. Покиньте це місце негайно. Негайно. Зараз. Кожен, хто спробує вернутись, умре.

Боболак схилився, подивився на чаклунку з-над шиї коня. Він був уже немолодий — шерсть у нього була майже попеляста, і та пістрявіла білими пасмами.

— Це ти? Так я й думав. Я радий, що… Зрештою, дарма. Я сказав, що ми не збираємось сюди повертатись. Ми приєднались до Фрегенала для заробку. Усе закінчилось. Зараз у нас на шиї Круг і всі села, а Фрегенал почав марити про владу над світом. Маємо досить і його, і того страховиська з перевалу.

Він шарпнув віжки, повернув коня.

— Та й для чого я це кажу? Ми йдемо геть. Бувайте здорові.

Ніхто не відповів йому. Боболак завагався, подивився на узлісся, потім оглянувся на нерухомий ряд своїх вершників. Знову похилився в сідлі і заглянув ув очі Вісенни.

— Я був проти замаху на тебе, — сказав. — Зараз бачу, що вчинив вірно. Якщо я тобі скажу, що Кощій — то смерть, все одно підеш на перевал?

— Правда. Піду.

Кегль розправив плечі, крикнув на коня, почвалував до своїх. Незабаром вершники, формуючи колону, оточуючи віз, рушили в напрямі дороги. Микула був уже біля своїх, умовляв, заспокоював бородача з Порога і інших, тих, хто прагнув крові та помсти. Корін і Вісенна мовчки спостерігали загін, що їхав повз них. Ті їхали повільно, дивлячись уперед, демонструючи спокій та холодну погорду. Тільки Кегль, минаючи їх, підвів злегка долоню в прощальнім жесті, з дивною гримасою на обличчі придивляючись до Вісенни. Потім раптом зірвав коня, помчав на початок колони, зник серед дерев.

VII

Перший труп лежав біля самого входу в печеру, побитий, втиснутий між мішки з вівсом і купу хмизу. Коридор роздвоювався, зразу за роздвоєнням лежали ще два — один майже повністю позбавлений голови ударом — мачуги або обуха, другий вкритий засохлою кров'ю з багатьох ран. Усі були людьми.

Вісенна зняла пов'язку з голови. З діадеми випромінював блиск, ясніший за світло смолоскипа, освітлюючи всередині темну яму. Коридор вів у більшу печеру. Корін тихенько свиснув крізь зуби.

Під стінами стояли скрині, мішки, бочки, звалена купами кінська упряж, вовна, зброя, різне причандалля. Кілька скринь стояли розбиті і пусті. Інші були повні. Минаючи це все, Корін бачив матово-зелені грудки яшми, темні уламки ядеїту, агати, опали, хризопрази та інші камені, яких він не знав. На кам'яній долівці, яка світилась де-не-де

порозкиданими іскорками золотих, срібних та мідних монет, лежали в безладді оберемки шкур — бобрів, лисиць, рисів, росомах.

Вісенна, не затримуючись і на хвилину, рушила до печери, розташованої далі, значно меншої, темнішої. Корін попрямував за нею, з сумом оглядаючись на скрині.

— Я тут, — мовила темна, невиразна постать, що лежала долі на купі ганчір'я і шкур.

Вони наблизились. Зв'язаний чоловік був куций, лисий, огрядний. Величезний синець покривав йому половину обличчя.

Вісенна торкнула діадему, халцедон на мить зблиснув яснішим світлом.

— Це зайве, — проказав зв'язаний. — Я знаю тебе. Але забув, як тебе називали. Знаю, що в тебе на чолі. То зайве, кажу. Вони напали на мене під час сну, забрали мій перстень, знищили чарівну паличку. Я безсилий.

— Фрегенале, — мовила Вісенна, — ти змінився.

— Вісенна, — пробурмотів товстун, — я пригадав. Не сподівався я, що пришлють тебе. Я думав, що це буде чоловік, тому й послав Маніссу. З чоловіком моя Манісса дала б собі раду.

— А от і не дала собі ради, — похвалився Корін, роззираючись навкруги, — хоча треба віддати небіжці належне. Старалася як могла.

— Шкода.

Вісенна розглянулась по печері, впевненим кроком попрямувала в куток, носаком черевика підкинула камінь, з ямки під ним витягла

глиняний горщик, зав'язаний шкірою, змоченою жиром. Розрізала ремінець своїм золотим серпом, витягла сувій пергаменту. Фрегенал дивився на це вороже.

— Гляньте, гляньте, — сказав він голосом, що аж дрижав зі злості. — Такі здібності, можна лиш привітати. Ми вміємо шукати заховані речі. А що ще вміємо? Ворожити на баранячих кишках? Лікувати здуття у ялівок?

Вісенна проглядала аркуш за аркушем, не звертаючи на нього уваги.

— Цікаво, — мовила вона незабаром. — Одинадцять років тому, коли тебе вигнали з Круга, зникли деякі сторінки з Заборонених Книг. Добре, що вони знайшлися, ще й до того із збагачуючим їх коментарем. Але що ти зважився застосувати Подвійний Хрест Альзура, ну і ну! Не думаю, щоб ти забув, що сталося з Альзуром. Кілька його створінь ще блукає по світу, в тому числі і той останній, Вій, який знищив його і зруйнував половину Марібору, поки втік до лісу на Заріччі.

Вона склала кілька аркушів учетверо, сховала в кишеню на пишнім, у складки, рукаві каптана. Розгорнула наступні.

— Ага, — сказала, зморщивши чоло, — малюнок Деревокореня. А ось Трикутник у Трикутнику — спосіб, щоб викликати серію мутацій і величезний приріст маси тіла. А що стало для тебе вихідним створінням, Фрегенале? Що це? Виглядає, наче звичайний спалок. Фрегенале, чогось тут бракує. Знаєш, що я маю на думці? Сподіваюсь, що знаєш.

— Я радий, що ти помітила, — скривився чарівник. — Звичайний спалок, кажеш? Та коли той звичайний спалок вийде з перевалу, світ заніміє від жаху. На хвилину. А потім почне кричати.

— Добре, добре. Де заклинання, яких тут бракує?

— Ніде. Я не хотів, щоб вони потрапили в небажані руки. Особливо у ваші. Знаю, що цілий Круг мріє про владу, яку можна мати завдяки їм, але нічого не вийде. Ніколи не вдасться вам створити нічого хоч би наполовину настільки грізного, як мій Кощій.

— Здається, били тебе по голові, Фрегенале, — сказала Вісенна спокійно, — і цьому якраз слід приписати, що не повернулась ще до тебе здатність мислення. Хто тут говорить про творення? Твою потвору треба буде знищити. Простим способом, переставляючи слова у творильному заклинанні, тобто Ефектом Дзеркала. Звичайно, творильне заклинання було підстроєне до твоєї чаклунської палички, отож треба буде підстроїти його на мій халцедон.

— Багато отих "треба буде", — буркнув товстун. — Можеш тут сидіти і чекати "треба буде" до судного дня, моя ти премудра панно. Звідки ця смішна ідея, що я викажу тобі творильне заклинання? Не витягнеш із мене нічого, ані з живого, ані з мертвого. Я заблокував себе. Не вибалущуйся на мене так, бо той камінець пропалить тобі чоло. Давайте розв'язуйте мене, бо я вже закляк.

— Хочеш, я тебе копну пару разів, — посміхнувся Корін. — Це поліпшить твій кровообіг. Здається, ти не розумієш свого становища, лиса ти довбня. Незабаром примчать сюди селяни, яким сильно докучала твоя ватага. Я чув, що вони мають намір роздерти тебе на шматки четвіркою коней. Ти бачив коли-небудь, як це буває? Спочатку відриваються руки.

Фрегенал напружився, витріщив очі і спробував плюнути Корінові на чоботи, та лежачи це було важко, і він тільки обплював собі бороду.

— Ось що! — гаркнув. — Ось що я вам на ваші погрози! Не зробите мені нічого! І що ти собі думаєш, волоцюго? Ти впхав свого носа у справи, що вищі за тебе! Спитай її, навіщо вона тут! Вісенно! Поясни йому, а то, здається, він вважає тебе шляхетною визволителькою

пригнічених, борцем за добробут бідаків! А тут мова йде про гроші, йолопе! Про величезні гроші!

Вісенна мовчала. Фрегенал напружився, аж заскрипіли пута, з натугою перевернувся набік, згинаючи ноги в колінах.

— Може, то неправда, — вереснув він, — що Круг прислав тебе сюди, щоб ти відкрутила золотий корок посудини, з якої перестало текти? Бо Круг має прибутки з добування яшми і ядеїту і бере мито від купців і валок взамін на захисні амулети, що, однак, як виявилось, не діють на мого Кощія!

Вісенна не промовила жодного слова. Не дивилась на зв'язаного. Дивилась на Коріна.

— Ага! — скрикнув чаклун. — Навіть не заперечуєш! Значить, це вже відомо всім! Давніш про це знала тільки старшина, а шмаркачів, таких, як ти, утримували в переконанні, що Круг створений лише для боротьби зі Злом. Мене це не дивує. Світ змінюється, люди починають розуміти, що без чарів і чарівників можна обійтись. Не встигнете оглянутися, як залишитесь безробітними; доведеться вам жити з того, що досі накрали. Вас нічого, крім зиску, не цікавить. Тож розв'яжіть мене негайно. Не вб'єте мене самі, ані не дасте на смерть іншим, бо від цього Круг зазнав би ще більших утрат. А цього Круг вам не вибачить, це ясно.

— Це не ясно, — мовила холодно Вісенна, сплітаючи руки на грудях. — Бачиш, Фрегенале, шмаркачки, такі, як я, не дуже зважають на земні блага. Що мені до того, чи Круг зазнає втрат, чи збагатіє, чи взагалі перестане існувати. Я завжди можу прожити, лікуючи здуття у ялівок або імпотенцію у таких грибів, як ти. Та не це важливо. Важливо те, що ти хочеш жити, Фрегенале, і задля цього мелеш язиком. Кожен хоче жити. Тому зараз же тут, на цім місці, скажеш мені творильне заклинання. Потім допоможеш мені знайти Кощія і знищити його. А

якщо ні… Що ж, я піду собі до лісу, погуляю. Потім зможу сказати в Крузі, що я не змогла стримати розлючений натовп.

— Ти завжди була цинічна, — чаклун скреготнув зубами. — Навіть тоді, в Майєні. Особливо в стосунках із чоловіками. Тобі було чотирнадцять років, а вже багато що говорили про твої…

— Перестань, Фрегенале, — обірвала його друїдка. — Те, що ти говориш, не справляє на мене ніякого враження. На нього теж. Він не мій коханець. Скажи, адже ти погоджуєшся зі мною? І давай припинимо цю гру. Адже ти погоджуєшся.

Фрегенал лупнув білками очей, відвернув голову.

— Певне, що так, — прохарчав він. — Думаєш, що я бовдур? Кожен хоче жити.

VIII

Фрегенал зупинився, тильною стороною долоні витер спітніле чоло.

— Там, за тією скалою, починається яр. На старих картах він позначений як Дур-тан-Оріт, Мишиний яр. То брама Кламату. Тут мусимо залишити коней. На конях нам аж ніяк не вдасться підійти до нього непомітно.

— Микуло, — сказала Вісенна, сходячи з коня, — почекайте тут до вечора, не довше. Якщо я не повернусь, не йдіть на перевал ні в якому разі. Вертайтесь додому. Ти зрозумів, Микуло?

Коваль кивнув головою. З ним було вже тільки четверо селян. Найхоробріших. Решта загону випарувались дорогою, як сніг у травні.

— Зрозумів, пані, — пробурмотів він, лупнувши оком на Фрегенала. — Однак дивно мені, що до того негідника довір'я маєте. По-моєму, селяни казали слушно. Голову йому відірвати треба було. Гляньте тільки, пані, на ті свинячі очиці, на оту морду зрадницьку.

Вісенна промовчала. Заслонивши очі рукою, вона дивилась на гори, на вхід у яр.

— Веди, Фрегенале, — скомандував Корін, підтягаючи пояс.

Вони рушили.

Після півгодинного маршу вони побачили перший віз, перевернутий, розбитий. За ним другий, зі зламаним колесом. Кістяки коней. Кістяк людини. Другий. Третій. Четвертий. Купа поламаних, потрощених кісток.

— Ах ти сучий син, — стиха процідив Корін, дивлячись на череп, через очні впадини якого уже продиралось бадилля кропиви. — Це купці, так? Не знаю, що мене стримує, щоб…

— А ми домовлялись… — з поспіхом перебив Фрегенал. — Домовлялись. Я сказав вам усе, Вісенно. Я вам допомагаю. Веду вас. Ми домовлялись!

Корін сплюнув. Вісенна глянула на нього, бліда, потім повернулась до чаклуна.

— Домовлялись, — ствердила вона. — Допоможеш мені його відшукати і знищити, потім підеш своєю дорогою. Твоя смерть не верне життя тим, хто тут лежить.

— Знищити, знищити… Вісенно, я остерігаю тебе ще раз і повторюю: приспи його, спаралізуй, ти знаєш заклинання. Але не знищуй його. Він вартий цілого багатства. Завжди встигнеш…

— Перестань, Фрегенале, ми говорили про це. Веди.

Вони пішли далі, обережно обминаючи кістяки.

— Вісенно, — видихнув Фрегенал через деякий час. — Ти розумієш, як ти ризикуєш? Буде непереливки. Знаєш, з Ефектом Дзеркала буває по-різному. Якщо інверсія не подіє, ми загинем. Я бачив, що він може.

Вісенна зупинилась.

— Не крути, — сказала. — За кого ти мене вважаєш? Інверсія подіє, якщо…

— Якщо ти нас не обдурив, — продовжив Корін глухим від злості голосом. — А якщо ти нас ошукав… Кажеш, ти бачив, що може ця потвора. А чи знаєш ти, що можу я? Я знаю такий удар мечем, після якого у жертви залишається одне вухо, одна щока і півщелепи. Це можна пережити, але не можна після цього, між іншим, грати на флейті.

— Вісенно, вгамуй цього убивцю, — пролепетав зблідлий Фрегенал. — Поясни йому, що я не міг тебе обдурити, що ти б відчула…

— Не патякай багато, Фрегенале, веди.

Далі вони побачили ще вози. І ще кістяки. Перемішані, переплутані, біліючі в траві грудні клітки з ребрами, гомілки, що стирчали з западин, зловісно усміхнені черепи. Корін мовчав, стискаючи руків'я меча у спітнілій долоні.

— Будьте обережні, — видихнув Фрегенал. — Ми вже близько. Йдіть тихо.

— З якої відстані він реагує? Фрегенале, я говорю до тебе.

— Я дам тобі знак.

Пішли вони далі, оглядаючись на стіни яру, стрімкі, порослі покрученими обрубками кущів, поорані смугами зсувів та розпадин.

— Вісенно? Ти вже його відчуваєш?

— Так. Але невиразно. Яка відстань, Фрегенале?

— Я подам тобі знак. Шкода, що я не можу тобі допомогти. Без чарівної палички і персня не можу нічого вдіяти. Я безсилий. Хіба що…

— Хіба що?

— От що!

Із швидкістю, якої годі було сподіватись у товстуна, він схопив з землі гостру каменюку і вдарив Вісенну ззаду в голову. Друїдка впала без стогону обличчям вниз. Корін замахнувся добутим із піхов мечем, але чаклун був надзвичайно прудкий. Він упав навколішки, уникаючи вістря, перекотився під ноги Коріна і каменем, який не випустив з руки, хряснув його в коліно. Корін зойкнув, упав, біль на мить позбавив його дихання, а потім хвилею нудоти ринув зсередини до горла. Фрегенал схопився, як кіт, замахуючись ще раз.

Строкатий птах упав згори, як куля, тернувшись об обличчя чаклуна. Фрегенал відскочив, розмахуючи руками, і випустив камінь. Корін, спершись на лікоть, махнув мечем і на волосину не вцілив у литку товстуна, той тим часом повернувся і помчав у бік Мишиного яру з реготом і криком. Корін спробував підвестись і наздогнати його, але зусилля забило йому памороки. Він знову впав, посилаючи навздогін чаклунові в'язанку страшних прокльонів.

Фрегенал на безпечній відстані зупинився, оглянувся.

— Ти безталанна відьмо! — заревів. — Ти руда паскудо! Хотіла перехитрити Фрегенала? Ласкаво подарувати йому життя? Ти думала, що я буду спокійно дивитись, як ти його вбиваєш?

Корін, не припиняючи прокльони, розтирав коліно, тамував пульсуючий біль. Вісенна лежала нерухомо.

— Іде! — вереснув Фрегенал. — Дивіться! Тіштеся цим видовищем, бо вже за хвилину мій Кощій вичавить вам очі з черепів! Уже йде!

Корін оглянувся. З-за скального звалища, за якихось сто кроків появились вузлуваті суглоби зігнутих павучачих ніг. Потім через купу каміння з гуркотом перевалився принаймні шестиметрового діаметру тулуб, плаский, як тарілка, землисто-сірий, кострубатий, покритий кільчастими наростами. Чотири пари ніг ступали повагом, волоком тягнучи мискуватий корпус через пісок і каміння. П'ята пара ніг, непропорціонально довгих, озброєна була потужними клешнями, як у рака, що наїжачились рядами гострих шипів і рогів.

Це сон — промайнуло в голові у Коріна. Це кошмар. Прокинутись. Закричати і прокинутись. Закричати. Вереснути. Вереснути.

Забуваючи про біль у коліні, він стрибнув до Вісенни, шарпаючи її безсиле плече. Волосся друїдки просякло кров'ю, яка спливала по потилиці.

— Вісенно… — ледь видушив він стерплими від страху губами. — Вісенно…

Фрегенал вибухнув шаленим реготом, що гримів луною у стінах яру. Його сміх заглушив кроки Микули, що надбігав з бердишем у руці. Фрегенал опам'ятався, коли вже було пізно. Топір вцілив його у поперек, трохи вище бедер, і ввігнався аж по самий обух. Чаклун з ревом болю впав додолу, вириваючи зброю з рук коваля. Микула наступив на нього,

вирвав бердиш, знову замахнувся. Голова Фрегенала покотилась по схилу і завмерла, опершись чолом на один із черепів, що лежали під колесами розбитого воза.

Корін кульгав, спотикаючись на камінні, тягнучи Вісенну, безсилу і обм'яклу. Микула прискочив до них, схопив дівчину, без зусилля закинув її собі на плече і побіг. Корін, хоч і позбавлений вантажу, не встигав. Зиркнув через плече: Кощій сунув до нього, скрегочучи суглобами; простягнуті клешні розчісували рідку траву, дерли валуни.

— Микуло! — розпачливо крикнув Корін.

Коваль оглянувся, поклав Вісенну на землю, підбіг до Коріна, підтримав його. Побігли разом. Кощій поспішив, піднімаючи шпильчасті лапи.

— Не дамо собі ради, — видихнув Микула, озираючись. — Не втечемо…

Вони добігли до Вісенни, що лежала горілиць.

— Вона зійде кров'ю, — зойкнув Микула.

Корін згадав. Він зірвав з пояса Вісенни її сакву, витряс вміст, не звертаючи уваги на інші предмети, вхопив заржавілий, покритий рунічними знаками мінерал, розгорнув руде, змочене кров'ю волосся, притис гематит до рани. Кровотеча відразу припинилась.

— Коріне, — крикнув Микула.

Кощій був близько. Він широко розчепірив лапи, зубасті щипці розкрились. Микула бачив очі потвори, що повертались на стовпчиках, і під ними подібні до півмісяця ляскаючі щелепи. Повзучи, Кощій ритмічно сичав: тсс, тсс, тсс…

— Коріне!

Корін не реагував, він щось шепотів, не відриваючи гематиту від рани. Микула добіг, шарпонув його за плече, відірвав від Вісенни, схопив друїдку на руки. Вони побігли. Кощій, ні на мить не перестаючи сичати, підняв лапи, заскреготав по скелі хітиновим черевом і шпарко погнався за ними. Микула зрозумів, що врятуватися годі.

Зі сторони Мишиного яру мчав карколомним галопом вершник у шкірянім каптані, в мисюрці з залізних кілець, з піднятим над головою широким мечем. На кудлатому обличчі палали маленькі очиці, блискали гострі зуби.

З бойовим вигуком Кегль ринувся на Кощія. Однак він не встиг допасти потвору: страшні лапи стиснулись, схопивши коня в кільчасті кліщі. Боболак вилетів із сідла, покотився по землі.

Кощій без особливого зусилля підняв коня у кліщах і настромив на гостряка, що стирчав спереду тулуба. Серпуваті щелепи зімкнулися, кров тварини бризнула на каміння, з розпанаханого живота на землю бухнули паруючі нутрощі.

Микула підбіг, підняв із землі боболака, але той відштовхнув його, схопив меч, ревнув так, що заглушив передсмертне вищання коня і скочив на Кощія. Із звинністю мавпи він прослизнув під костистим ліктем потвори і рубанув на повну силу, прямо у стовпчикувате око. Кощій засичав, випустив коня, розчепірив лапи, зачепивши Кегля гострими кільцями, відірвав його від землі, кинув геть, на землю. Кегль звалився на скелю, випускаючи з рук меча. Кощій зробив напівоберт, потягся щипцями і схопив його. Маленька фігурка боболака зависла над землею.

Микула зі злості заревів, двома стрибками догнав потвору, розмахнувся і рубанув мечем по хітиновому тулубі. Корін, покинувши Вісенну, не задумуючись, підбіг з іншого боку і, тримаючи обіруч меча, з

розмахом встромив його в щілину між панцирем і лапою. Напираючи грудьми на меча, він засунув вістря аж по рукоятку. Микула крекнув і ударив ще раз, панцир розколовся, бризнула зелена смердюча рідина. Кощій, сичачи, випустив боболака, звів угору кліщі. Корін уперся ногами в землю, шарпнув за руків'я меча, але марно.

— Микуло! — крикнув. — Назад!

Вони обидва кинулись навтьоки, спритно — у різні боки. Кощій завагався, скреготнув черевом по камінні і рушив швидко вперед, прямо на Вісенну, яка, звісивши голову, пробувала звестись навкарачки. Якраз над нею, в повітрі, завис строкатий птах. Він бив крилами і кричав, кричав, кричав…

Кощій був близько.

Обидва, Микула і Корін, метнулись одночасно, загороджуючи дорогу потворі.

— Вісенно!

— Пані!

Кощій, не зупиняючись, розчепірив лаписька.

— Геть, — крикнула Вісенна, стоячи навколішках і піднімаючи руки. — Коріне! Геть!

Вони відскочили обидва, припадаючи до стіни яру.

— Хененаа фіреаох керелантх! — крикнула пронизливо чаклунка, викидаючи руки в напрямі Кощія. Микула помітив, як щось невидиме суне від неї до потвори. Трава пригиналась до землі, а дрібне каміння

котилося в різні боки, наче їх розтискала вагою величезна куля, що мчала з наростаючою швидкістю. З долоні Вісенни вирвалася сліпуча, ясна зигзагоподібна смуга світла, вдарила Кощія, розтеклась по панцирі сіткою язиків вогню. Повітря розкололось від оглушливого гуркоту. Кощій вибухнув, бухнув зеленим фонтаном пасоки, курявою хітинових уламків, ніг, нутрощів. Все це вибухнуло вгору, градом сипонуло довкола, загуркотіло на камінні, зашуміло по заростях.

Микула присів, обіруч прикриваючи голову.

Було тихо. На місці, де недавно стояла потвора, чорніла і диміла округла вирва, забризкана зеленого рідиною, завалена огидними шматками чогось, що важко було розпізнати.

Корін, витираючи обличчя від зелених плям, допоміг Вісенні підвестися з землі. Вісенна дрижала.

Микула схилився над Кеглем. У боболака були розплющені очі. Товстий каптан із конячої шкіри подертий був на шматки, під ними було видно те, що залишилось від плеча й передпліччя. Коваль хотів щось сказати, але не зумів. Підійшов Корін, підтримуючи Вісенну. Боболак повернув голову до них. Корін подивився на його плече і насилу ковтнув слину.

— Це ти, королевичу, — тихо мовив Кегль, тихо, але спокійно і виразно. — Твоя правда… Без зброї я сміття. А без руки? хіба лайно, га?

Спокій боболака жахнув Коріна ще більше, ніж вигляд розтрощених костей, що виглядали зі страшенних ран. Те, що карлик ще жив, здавалось невірогідним.

— Вісенно, — прошепотів Корін, дивлячись благально на чаклунку.

— Нічим не зараджу, Коріне, — сказала Вісенна тремтячим голосом. — Цей організм, це тіло… Всі правила, які ним керують, цілком відмінні від людських… Микуло… Не торкай його.

— Ти вернувся, боболаку, — шепнув Микула. — Чому?

— Бо правила, які мною керують, інші… ніж людські, — проказав Кегль із гордістю в голосі, хоча вже з видимим зусиллям. Смужка крові витекла йому з рота, заплямивши сіре хутро. Він повернув голову, глянув у очі Вісенні.

— Ну, руда відьмо! Здійснюється твоє пророцтво! Поможи мені!

— Ні! — зойкнула Вісенна.

— Так, — мовив Кегль. — Так треба. Вже пора.

— Вісенно, — зітхнув Корін із виразом жаху на обличчі. — Ти ж не збираєшся…

— Відійдіть! — крикнула друїдка, стримуючи ридання. — Відійдіть обидва!

Дивлячись убік, Микула потягнув Коріна за плече. Корін не опирався. Він ще побачив, як Вісенна стає навколішки над боболаком, легенько гладить його по чолі, торкається скроні. Кегль здригнувся, затремтів, вигнувся і застиг непорушно.

Вісенна плакала.

IX

Строкатий птах, що сидів на плечі у Вісенни, похилив пласку голівку, втупив у чаклунку округле, нерухоме око. Кінь ступав вибоїстим шляхом, небо було кольору кобальту і чисте.

— Тюууіть, тууіт, трк, — сказав строкатий птах.

— Можливо, — погодилась Вісенна. — Але не в тім річ. Ти не зрозумів мене. Я тебе не звинувачую. Прикро, що про всю цю справу я дізналась тільки від Фрегенала, а не від тебе, це факт. Але я знаю тебе вже давно, знаю, що ти не балакучий. Думаю, що якби я запитала навпростець, ти відмовив би.

— Трк, туууууік?

— Певне. Вже віддавна. Але сам знаєш, як то в нас водиться. Одна велика суцільна таємниця, все таємне, секретне. А зрештою, це тільки питання величі. Я теж не відмовляюсь від того, щоб узяти плату за лікування, якщо мені її хтось впихає і я знаю, що він не бідняк. Знаю, що за певні послуги Круг вимагає високої плати. І слушно, все дорожчає, а жити треба. Не в тім річ.

— Тввіііт. — Птах переступив із ніжки на ніжку. — Корріііін.

— А ти догадливий, — усміхнулася гірко Вісенна, нахиляючись до птаха, дозволяючи, щоб він легко торкнувся дзьобиком її щоки. — Саме тим я й роздратована. Я бачила, як він на мене дивився. Мало того, що відьма, думав, напевне, він то ще й облудна комбінаторка, хтива і розважлива.

— Тувіт трк трк трк тууіііт?

Вісенна повернула голову.

— Ну, справа вже й не така погана, — пробурмотіла вона, примружуючи очі. — Я, як ти знаєш, вже не дівчинка, не втрачаю голови так легко. Хоча, треба визнати, задовго блукаю самотньо… Але то не твоя справа. Пильнуй свого носа.

Птах мовчав, настовбурчуючи пір'ячко. Ліс ближчав, було видно дорогу, що зникала в гущавині між колонами стовбурів.

— Слухай, — озвалась Вісенна за хвилю. — Як, на твою думку, має це все виглядати в майбутньому? Чи дійсно може так бути, щоб людям ми стали непотрібні? Хоч би в найпростішому, в лікуванні. Трохи успіхів у цьому вони мають. Візьмім, наприклад, траволікування, але чи можна собі уявити, що колись вони впораються хоч би з крупом? З пологовою гарячкою? З правцем?

— Твік, твііт.

— Оце-то відповідь. Теоретично, можливо і те, що наш кінь зараз приєднається до нашої з тобою розмови. І скаже щось розумне. А як ти думаєш щодо раку? Чи і з раком люди дадуть собі раду? Без магії?

— Тррк!

— Я теж так думаю.

В'їхали в ліс, що пах холодом і вологістю. Перебрали мілкий струмок. Вісенна піднялась на горб, з'їхала потім вниз. Посеред вересу, що сягав до стремен, знову відшукала дорогу — зарослу, піщану. Знайшла ту саму дорогу, якою вже колись їхала, заледве три дні тому. Тільки в протилежному напрямі.

— Здається мені, — озвалася вона знову, — що і нам потрібні деякі зміни. Занадто чіпляємось ми за давні звичаї. Як тільки я повернусь…

— Твііт, — перебив строкатий птах.

— Що?

— Твііт.

— Що ти цим хочеш сказати? Чому це ні?

— Трррк.

— Який напис? На якому це стовпі?

Птах, тріпочучи крильцями, знявся з її плеча, полетів, зник серед листви.

Корін сидів, спершись плечима на стовп при роздоріжжі, і приглядався до неї з визивною посмішкою. Вісенна зіскочила з коня, підійшла ближче. Вона відчувала, що теж мимоволі усміхається, а до того ж підозрювала, що та усмішка виглядала не надто розумно.

— Вісенно, — гукнув Корін. — Признайся, чи не одурманюєш ти часом мені голову чарами? Бо я відчуваю величезну радість від нашої зустрічі, прямо-таки неприродну радість. Тьху, тьху, щоб не наврочити. Це чари, певно.

— Ти чекав на мене.

— Ти неймовірно догадлива. Розумієш, прокинувся я раненько і дізнався, що ти поїхала геть. Як це мило з її боку, подумав я собі, що не будила мене заради такої дурниці, як коротке прощання, без якого можна, розуміється, й обійтись. Хто ж врешті-решт в нинішніх часах прощається чи вітається, це ж ніщо інше, як дивацтво і забобон. Правда? Я повернувся на другий бік і знову заснув. Допіру після сніданку

я собі пригадав, що маю тобі сказати щось дуже важливе. Тому сів я на здобутого коня і поїхав навпростець.

— А що ж ти маєш мені сказати? — спитала Вісенна, підійшовши ближче і задерши голову, щоб глянути в блакитні очі, які минулої ночі бачила уві сні.

Корін блиснув зубами у широкій усмішці.

— Справа, по суті, дуже делікатна, — мовив, — неможливо її викласти в кількох словах. Це вимагатиме детальних пояснень. Не знаю, чи встигну до заходу сонця.

— Ти хоч почни.

— В тому саме біда. Не знаю як.

— Панові Коріну бракує слів, — похитала головою Вісенна, усміхаючись. — Зовсім нечувана річ. Тоді почни спочатку.

— Непогана думка. — Корін вдав, що стає поважним. — Розумієш, Вісенно, минув уже чималий шмат часу, відколи я блукаю самотньо…

— По лісах і дорогах, — закінчила чаклунка, закидаючи йому руки на шию.

Строкатий птах високо на гілці дерева махнув крильцями, розпростер їх, задер голівку.

— Тррк твііт твііт, — сказав він.

Вісенна відірвала свої губи від Корінових, глянула на птаха, підморгнула.

— Ти мав рацію, — відповіла вона. — Це дійсно дорога, з якої нема вороття. Лети, скажи їм...

Завагалась, махнула рукою.

— А, нічого їм не кажи.